

SKUPOVI

23. Međunarodna škola krša „Klasični krš“

U organizaciji *Inštituta za raziskovanje krasa SAZU* u Postojni je od 15. – 19. lipnja 2015. održan već 23. ovakav stručni skup, s ovogodišnjom temom „Špilje – istraživanje i proučavanje“. Sudjelovalo je 180 (registriranih) predstavnika, uglavnom raznih znanstvenih institucija, iz 40 zemalja svijeta. Program je sadržavao predavanja i posjete špiljama.

U ponedjeljak 15. lipnja cijeli dan su održavana predavanja i razgledanje postera, a navečer je bio organiziran prijem sudionika u prostorijama Inštituta. U utorak su prije podne održana predavanja a poslije podne posjet Planinskoj

špilji, Cerkniškom jezeru i ulazu u špilju Veliku Karlovicu, te Malom i Velikom mostu u Rakovom Škocjanu; u srijedu prije podne održana su predavanja a poslije podne posjet špilji Vilenici. Cijeli četvrtak bio je posvećen praćenju rijeke Reke, koja u Sloveniji ponire u Škocjanskim špiljama, podzemno teče ispod propadne udoline Risnik i špilje Grotta Gigante u Italiji te izvire kao rijeka Timavo pokraj Trsta. U petak je dio sudionika prije podne razgledavao Postojnsku špilju (standardni turistički obilazak) i novo otvoreni Muzej „Kras“ pokraj ulaza u Postojnsku špilju, a dio je sudjelovao u raspravi „Dinarski krš i UNESCO“.

Vlado Božić

Dio sudionika skupa 19.6.2015. ispred ulaza u Postojnsku špilju

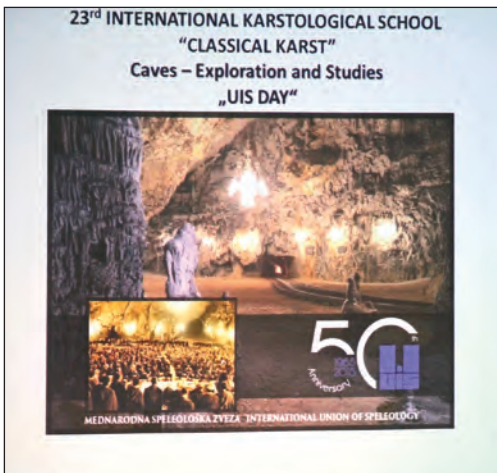
Kolodvor u Postojnskoj špilji, pokraj Koncertne dvorane

Nakon popodnevni predavanja skup je okončan. Službeni jezik skupa bio je engleski.

Nije potrebno naglašavati da su pojedina predavanja bila vrlo zanimljiva, od prikaza istraživanja najvećih (po volumenu) špilja u svijetu do prikaza najsuvremenijeg pribora za mjerenje i prikazivanje špiljskih prostora. Hrvatski su

predstavnicima održali tri predavanja: Maša Surić, Nenad Buzjak, Nina Lončar, Robert Lončarić i Petra Bajo „North Dalmatian caves in paleo-environmental studies“; Darko Bakšić, Dalibor Paar, Andrej Stroj, Damir Lacković i Teo Barišić „Longest and deepest caves of Dinaric Karst - Last 25 years of speleological research of Velebit Mt. Croatia“ i Ivo Lučić „A follow-up of the use of Panoš holistic principles as a significant factor to overcome speleology development obstacles“. Osim toga hrvatski su predstavnici izložili i 8 postera. Iz Hrvatske je bilo prisutno dvadesetak sudionika, sve predstavnici raznih instituta, fakulteta i muzeja (mnogi od njih su i članovi speleoloških udruga), jedini sam ja bio predstavnik speleološke udruge – Speleološkog odsjeka Hrvatskog planinarskog društva Željezničar i Komisije za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza.

Od zanimljivosti za povijest speleologije u Hrvatskoj, istaknuo bih predavanje koje je održao Gyula Hegedus iz Budimpešte pod nazivom „Hungarian caver and speleo congresses“, jer je naveo da je prvi međunarodni kongres na kojem

Vlado Božić

Ulazna dvorana Planinske špilje

Vlado Božić

Ulazna dvorana špilje Vilenice

Predaja poklona (2 slike) hrvatskih speleologa organizatorima Skupa

je tema bila speleologija bio održan u Budimpešti 1927. godine, a na njemu je sudjelovalo i 5-6 predstavnika iz Hrvatske (još se istražuju imena tih predstavnika). Ronjenje u špiljskom sustavu Postojnske špilje počelo je 1954. godine, i to ronjenjem u prvom sifonu rijeke Pivke. Ronila su dva Hrvata, jedan iz Pule a drugi iz Splita, oba ronionci iz tamošnjih brodogradilišta. Zaronili su

16 m duboko i nisu mogli dalje (i za njihovim se imenima još traga).

U raspravi o uvrštenju cijelog Dinarskog krša pod zaštitu UNESCO-a doznali smo da je na suradnju bila pozvana i hrvatska Vlada, ali je suradnja odbijena.

Za susret sa slovenskim speleolozima pripremio sam separat „60 godina suradnje slovenskih i hrvatskih speleologa“ (Hrvatski planinar, br. 2, 2015.) i podijelio starim znacima i suradnicima. Također sam dao izraditi dvije fotografije umjetničkih slika slikara Franza Jaschkea iz 1807. godine (jedna predstavlja ulazni dio Planinske špilje, a druga ulazni dio špilje Vilenice) te ih na svečanom prijemu u Institutu, u znak priznanja za dugogodišnju suradnju, predao voditeljici skupa dr. Nadji Zupan Hajne.

Vlado Božić

Bernard Chirol i Vlado Božić u Rakovom Škočjanu

Proslava 50 godina Međunarodne speleološke unije (UIS)

Prije 50 godina, točnije 16. rujna 1965., po završetku IV. Međunarodnog speleološkog kongresa održanog u Postojni, osnovana je u Ljubljani, u Festivalskoj dvorani Ljubljanskog sveučilišta, Međunarodna speleološka unija, odnosno Union International de Spéléologie (UIS). Svečanost otvaranja IV. Međunarodnog speleološkog kongresa održana je u Plesnoj dvorani Postojnske špilje, a na otvaranju je najavljeno osnivanje UIS-a. Osnivanje UIS-a i ostale aktivnosti (usvajanje Statuta i dr.) obavljeno je u Ljubljani. Zadovoljstvo mi je podsjetiti da sam tada i ja bio član speleološke delegacije iz Hrvatske (vođa delegacije bio je akademik Grga Novak) pa sam prisustvovao ovim svečanostima u Postojni i Ljubljani.

Ovogodišnja proslava 50-godišnjeg rada UIS-a održana je 19. lipnja 2015. na istom mjestu gdje je bilo najavljeno osnivanje UIS-a, tj. u Plesnoj dvorani Postojnske špilje. Pokrovitelj proslave bio je predsjednik Republike Slovenije g. Borut Pahor, međutim, ni on niti itko od slovenske Vlade ovoj proslavi nije prisustvovao, nego samo lokalni političari, što je šteta, jer se sjedište UIS-a od 2002. nalazi baš u Postojni, u

Tihomir Marjanac

Andrej Kranjc, Arrigo Cigna i Vlado Božič - sudionici osnivanja i proslave 50 god. UIS-a

zgradi Inštituta za raziskovanje krasa Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Sudionici ove proslave dovezli su se do Plesne dvorane u tri špiljska vlaka i tu, pod raznobojnim osvjetljenjem i povremeno uz zvukove limene glazbe, odslušali izlaganja desetak govornika. Treba

Vlado Božič

Vlado Božić na IV. međ. spel. kongresu u Postojni, 12.9.1965.

Vlado Božić pred ulazom u Postojnsku špilju 19.6.2015.

istaknuti da je jedan od govornika bio i akademik Mladen Juračić, bivši član Speleološkog odsjeka PDS-a Velebit, sada dopredsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, koji je podsjetio na doprinos hrvatskih speleologa osnivanju UIS-a.

Na banketu održanom u restoranu uprave Postojnske špilje nastavljeno je druženje svih sudionika i podijeljene su nagrade ljudima zaslužnima za rad u UIS-u. Među nagrađenima je i Vladimir Watz, član DISKF-a Zagreb, a nagradu je dobio za film o 50-godišnjem radu UIS-a, koji je tada prikazan.

Ustanovljeno je da su na ovoj proslavi bila prisutna svega četvorica speleologa koji su

prisustvovali osnivanju UIS-a 1965. Bili su to Aleš Kunaver i Andrej Kranjc iz Slovenje, Arrigo Cigna iz Italije (bio predsjednik UIS-a 1973.-1981.) i Vlado Božić iz Hrvatske.

Sutradan je u zgradi Inštituta nastavljeno zasjedanje raznih tijela UIS-a, na kojima je sudjelovao i pomoćni tajnik UIS-a dr. Mladen Garašić.

Za novog predsjednika Komisije za povijest speleologije UIS-a imenovan je Bernard Chirol iz Francuske, s kojim sam, tijekom posjeta špiljama, uspostavio kontakt i predao mu našu, hrvatsku literaturu o povijesti speleologije u Hrvatskoj, kao prilog za poznavanje povijesti speleologije u svijetu.

Vlado Božić

Dio sudionika iz Hrvatske u Ljubljani nakon osnivanja UIS-a, 16.9.1965.

Balkanski speleološki savez - godišnja skupština i kamp Ogulin 2015.

Kao događanje prije Skupa speleologa Hrvatske, u Ogulinu je od 16. do 20. studenog 2015. održan 9. kamp Balkanske speleološke unije, kroz koji je prošlo 30-ak speleologa iz Bugarske, Rumunjske, Srbije, Turske, Grčke, Poljske i Njemačke. U provedbi kampa sudjelovali su hrvatski speleolozi iz SD-a Karlovac, SK-a Ozren Lukić, DDISKF-a, SO-a Željezničar, SO-a Velebit, SU-a Breganja, SU-a Kraševski zvir i SD-a Đula Medvedica. Zadnjeg dana kampa održana je i godišnja skupština BSU-a (Balkan Speleological Union), na kojoj su sudjelovali i predstavnici iz Hrvatske. Na Skupu speleologa Hrvatske je predsjednik BSU-a Aleksej Žalov pozvao prisutne na sljedeći kamp koji će se održati u Bugarskoj. U okviru Skupa speleologa Hrvatske BSU je postavio izložbu „We and Caves“. U organizaciji Zagrebačkog speleološkog saveza sudionici kampa imali su priliku posjetiti jamu Mandelaju, Siničić špilju, Rokinu bezdanu, Kuštrovku, Jopićevu špilju i Đulin ponor. Članovi Željezničara pokazali su sudionicima kampa dio jame Mandelaje.

Dalibor Paar

Vlado Božić

Aleksej Žalov govori na Skupu speleologa Hrvatske

SO Željezničar na skupu speleologa u Ogulinu

U Ogulinu je od 20. do 22. studenog 2015. održan tradicionalni Skup speleologa Hrvatske u organizaciji Zagrebačkog speleološkog saveza i SD-a Đula – Medvedica iz Ogulina. Glavni pokrovitelj skupa bio je Grad Ogulin, a supokrovitelji Komisija za speleologiju HPS-a, Hrvatski speleološki savez, Zagrebački speleološki savez te Istarski speleološki savez. I ove godine okupio se velik broj speleologa i istraživača krša iz Hrvatske i susjednih zemalja, koji su se ugodno smjestili u prostorijama školske sportske dvorane u Ogulinu. Naglasak, odnosno glavna tema ovogodišnjeg skupa, bio je razvoj grada Ogulina kao speleološkog centra Hrvatske. Članovi SO-a Željezničar su i ove godine u velikom broju sudjelovali u posjeti, ali i aktivno pomagali u organizaciji

Skupa. Osim toga članovi su održali i nekoliko predavanja, o čemu će biti govora u nastavku teksta. Osim tematskih predavanja, Skup je, kao i

Vlado Božić

Štand SOŽ-a na Skupu

Plakat Skupa

obično, obilovao dodatnim sadržajima, od izložbe fotografija do projekcija speleo filmova. Održan je sastanak Komisije za speleologiju HPS-a te okrugli stol vezan uz katastar speleoloških objekata na području Hrvatske. U povodu održavanja skupa izdane su dvije knjižice, „Zbornik sažetaka“ Skupa speleologa te speleološki vodič „Špiljski sustav Đulin ponor-Medvedica“.

Tina Rožman

Nagrađena fotografija Tina Rožmana

U subotu 21. studenoga 2015. Skup je svečano otvorio gradonačelnik Grada Ogulina gospodin Jure Turković riječima podrške, naglašavajući svjesnost, važnost i uspješnost suradnje speleologa i Grada Ogulina. Predavanja su bila podijeljena u četiri tematska bloka: Ogulin – speleološki centar Hrvatske – od ideje do realizacije, Speleološke ekspedicije i istraživanja, Speleološke organizacije i speleološka edukacija te Znanstvena istraživanja i stručne aktivnosti u špiljama. Prezentacije su imali ovi članovi SO-a Željezničara: Petra Kovač Konrad, Ivan Mišur, Tomislav Kurečić, Branko Jalžić, Ruđer Novak i Vlado Božić.

Petra Kovač Konrad je u suradnji s Nenadom Buzjakom izradila zanimljivu prezentaciju pod naslovom „Georaznolikost i geobaština krša ogulinskog kraja – stanje i perspektive“. Ivan Mišur i Tomislav Kurečić iznijeli su rezultate speleološke ekspedicije „Meduza 2015.“ Rezultati su nova dubina (-706 m), prvi put prikazan shematski

Vlado Božić

Izbor najbolje fotografije

Vlado Božić

Spavaona rano ujutro

profil jame, prikupljeni primjerci bioloških svojti te velik broj pregledanih perspektivnih upitnika.

Branko Jalžić je zajedno s ostalim sudionicima izlagao o jamama u tunelu sv. Ilija na Biokovu te sudjelovao na međunarodnoj znanstveno – istraživačkoj i speleoronilačkoj ekspediciji Ponor Kovači – Izvor Ričine 2015. Ekspedicija je predstavljena naslovom „Izvor Ričine 2015. - Ili da li je entuzijazam otac, a upornost majka mudrosti?“, u kojoj je naglašen izuzetan znanstveni doprinos ekspedicije, unatoč nedostatku ozbiljnije infrastrukturne i financijske pomoći.

Naš doajen Vlado Božić održao je predavanje „Razvoj rasvjete za speleološke potrebe“, a Ruđer Novak opisao je projekt „Čisto podzemlje“ Zagrebačkog speleološkog saveza koji se bavi evidentiranjem i sanacijom divljih odlagališta otpada u krškim špiljama i jamama, a ima za cilj pokrenuti dijalog o ovom problemu na svim razinama, od speleološke zajednice do lokalnih, državnih i akademskih institucija.

Osim predavanja, prikazano je osam filmskih projekcija te retrospektiva filmova 5. Speleo-film festivala održanog u Karlovcu; izloženo je četrnaest stručnih postera, a održan je i natječaj za najbolju speleo-fotografiju, gdje je pobjedu odnijela fotografija Tina Rožmana iz SD-a Karlovac i HBSD-a

pod nazivom „Odisejeva špilja“ na otoku Mljetu. Navedeno je zabilježeno u prigodno izdanom „Zborniku sažetaka“. Valja istaknuti kako je speleološki vodič „Špiljski sustav Đulin ponor-Medvedica“ dvojezična publikacija, koja u sklopu istimenog projekta predstavlja podzemni svijet grada Ogulina, uz mnoštvo fotografija i ilustrativnih karata područja oko grada Ogulina.

Cijeli je skup protekao u već uobičajenom radno-opuštenom ugođaju. Za dobar provod pobrinuli su se djelatnici obližnjeg kluba Blue night, gdje su se speleolozi mogli opustiti nakon odslušanij predavanja, uz prigodni bend koji je uveseljavao ekipu do ranih jutarnjih sati.

Josip Dadić

Vlado Božić

Okrugli stol o speleološkom katastru

Treći svjetski simpozij o anhijalnim ekosustavima - Merida, Yucatan, Meksiko

U nazočnosti 45 sudionika, znanstvenika i stručnjaka s područja geologije, biologije, kemije i arheologije, održan je III Međunarodni simpozij o anhijalnim ekosustavima, od 9. do 13. studenoga 2015. u Meridi, glavnom gradu Yucataka u Meksiku.

U radu simpozija sudjelovali su s usmenim izlaganjima speleolozi Petra Kovač-Konrad (SOŽ, DIK Freatik), Branko Jalžić (SOŽ, HBSD) i arheologinja Irena Radić Rossi. Osim njih, Simpoziju su prisustvovali i speleologinje Ana Bakšić i Tanja Šinko (SOV).

Održana su tri predavanja hrvatskih sudionika:

- Buzjak Nenad, Kovač-Konrad Petra: Potopljeni izvori (Vrulje)
- Modrić i Zečica – Geomorfološki i hidrogeološki fenomen potopljenog krša u Jadranskom moru (Hrvatska)

- Branko Jalžić, Petra Kovač-Konrad, Petra Kutleša: Anhijaline jame i špilje Nacionalnog parka Kornati
- Irena Radić Rossi i Neven Cukrov: Anhijaline špilje kao izvori pitke vode na pomorskom putu duž istočno-jadranske obale.

Nakon predavanja prikazan je film Vedrana Jalžića pod nazivom Kornati 2014.

Ukratko, simpoziji o anhijalnim ekosustavima održavaju se svake druge godine. Prvi je održan u Palma de Mallorci u Španjolskoj 2011., a drugi u Cavtatu, u Republici Hrvatskoj 2013.

Ciljevi i svrha simpozija su prijenos informacija o znanstvenim otkrićima, zaštiti anhijalnih ekosustava i edukaciji šireg pučanstva o prirodnim i kulturnim vrijednostima ovih sustava.

Branko Jalžić

Branko Jalžić

Atrij sveučilišta Yucatan u Meridi